

vonatkoznak. Külön ki kell még emelni, hogy ez a mű még egy szempontból örömmel üdvözölhető jelenség a magyar tudományos irodalom terén. A nyugoti népek régóta sikerrel fáradoznak azon, hogy a különböző tudományágakban elért eredményeket tömören összegezve, rendelkezésére bocsássák a más területeken dolgozóknak, hogy így bizonyos tájékozódás, állandó nívón maradás, tervszerű együttthaladás, összedolgozás lehetségessé válják s viszont a művelt nagyközönséget is tájékoztassák. Az ilyen kötetkének egy gyakori hibája az, hogy nem hatolnak eléggé a részletekbe s így céljukat sokszor csak töredékesen érik el. Ez a könyv valódi mintája annak, hogy miképp kell ezt csinálni, hogyan lehet eredményeket tömören összegezni s amellett a részleteket el nem hanyagolva igazán a veséig hatolni.

Koszó János.

Debreceni fiatal költők. (Viharbán. Debreceni fiatal költők antológiája. Szerkesztik: Benyovszky Pál és Juhász Géza. — Testvérgályák. Gulyás Pál és Juhász Géza versei. — Lenau szonettjei. Fordította Gulyás Pál.) Hét lelkes fiatalember, akik az élet anyagiasságától elfordulva, a költészet eszményi világába menekülnek, már magában véve is rokonszenves látvány; hát még ha oly öntudatos célból szövetkeznek, aminőt könyvük előszava sejtet. Valóban igazuk van: vidéken is kellene néhány irodalmi géopontot teremteni, melyek kiegyenlítő szerepet töltenének be a főváros bábeli hangzavara és az ország többi része közt. Ily módon csakugyan nyújtanának valamit azoknak, akik „tanácstalanok az ú. n. modern törekvésekkel szemben”. Ehhez azonban erős önkritikára volna szükségük tárgyválasztás, nyelvhasználat és műforma tekintében egyaránt. Nem azt jelenti ez, mintha most kiadott verseik között nem akadnának irodalmi színvonalon állók. Igenis vannak; de az is bizonyos, hogy a csoport tagjai újságra való törekvésükben az epigon-szerűség irányába sodródtak.

Itt van mindjárt Babiczky Béla, az antológia első szerzője, akire *A Csönd szerelmese* c. verséből s szólamkincse egyes foszlányaiból rögtön ráolvasható az Ady-hatás. Igaz, hogy egyébként nem sok rokonságot

mutat a dekadensek kedvencével. Motivumai a társtalanság, eszményi szerelem, kenyérgond, melyeknek azonban nem lázongó nyugtalansággal, hanem némi megbékéltséggel ad hangot. Mióta Ady Endre a Jó Csönd herceg előtt való ijedtségének oly megkapó költőiséggel adott kifejezést, fiatal verselőink szintén keresték vele a találkozást. *Éjjel* c. költeménye szerint a szóban forgó kötet másik szerzője Benyovszky László sem kivétel, ő is a Csönd hegyén bolyong, „ahol a vágyak teljesülnek, — s a holnapok csak törpe gondok”. Pedig kár neki a valóság világtól oly távol mennie, lám ahogy a kis huga Szatmárt emlegette, a visszavágyás érzése mily enyhítő varázssal színezi ifjúkora megújuló álmait. Benyovszky Pál, a csoport harmadik tagja, akinek lantján szintén a visszaemlékezés szólal meg legizgalabb hangokon. Nagyra-törő eszmék hevítik s nemzeti sorsunk lesújtottságát férfias erővel tolmácsolja. Költői öntudatára vall a *Magyar költő gőgje* c. vers, mely azonban nemes veretű páthosza ellenére is az Ady-féle „Góg és Mágog fia vagyok én” parafrázisaként hat. Legtöbb darabbal szerepel az előtünk lévő kiadványokban Gulyás Pál. Az ő verseinek főindítéka valami intellektuális nyugtalanság, mely szubjektív világszemlélet nyomán, de még kiforratlan művészetel ömlik formába. Borús hangulatának egyik forrása a múlandóság-gondolata, mely természeti jelenségekhez és kozmikus képzetekhez tapad, csak az a baj, hogy inkább külsőleg. A fényesség tájáról való fogalmak (ocean, rengeteg, orkán, sarki csillag) gyakori ismétlődése a modorosság benyomását teszi s az élményi alap erőtlenségére vall. Gulyás mondanivalóit két módon közli. Egyszer az ú. n. modern verselőktől úntig elcsépelet szóalokok és kapcsolatok fölhasználásával (álom-mező, elmúlás-kútja, fárosz), máskor meg egyszerűbb, a köznapi beszédhez közelebb álló módon. Az utóbbinak természetesebb hangján írt versei inkább mutatnak valódi ihletre. Költői logikája azonban itt sem mindig kifogástalan. Példa rá a *Hítvallás* befejezése: „S a kék hegyek tetején — *Csillog* a szomorúságom”. Gulyás Pál Lenau szonettjeinek magyarra áttételével is megpróbálkozott. A

fordítás eléggé érezteti az eredetinek fátyolozott mélabúját, rímei azonban messze elmaradnak a német versekétől. Juhász Géza költészete érettebb testvére Gulyásénak. Tárgyköre valamivel nagyobb átmérőjű, mint társáé; változatosabb. Alakító készség tekintetében is több gyakorlatot árulnak el versei. Sajnos, helyenként itt sem tudunk szabadulni a mondva csináltság zavaró érzésétől, mely amott is állandóan kísértett. A szavak szerelmesei néha jobban megnézhetnék, mily furcsaságokat vetnek papírra. Tagadhatatlanul különösen hat ugyanis a *Turáni dal* utolsó sora, mely így biztat valakit: „pengesd lábujjaid a halk holdhangszeren“. Nem volna azonban méltányos az efféléket mind tollhegyre tűzni, mikor egyebütt azt látni, hogy a szerző — ha akarja — kordában tudja tartani Pegazusát.

Harsányi László, a csoport hatodik költője, fiatal szerelemvágtyó izzik; versei — bár a *Halálvirág*-ot is megéneklük — főképp az életigenlésnek hangadói. A Sajó-Végyvári eszmekörben mozgó egyik költeménye azonban arról tanuskodik, hogy lelkét napjaink magyar keserősége sem hagyta érintetlenül. Király Tibor, akinek versei az antológia végére kerültek, szereti a helyzetképszerű beállítást Könnyebb fajsúlyú a társainál s képkaltó fantáziája nem mindig következetes. Szívéből egyszerű mint „egy szép nagy jeges kőszikla“-ról beszél, máskor üvegkoporsóhoz hasonlítja, végül ahogy ma szokták mondani, valami egészen egyéni meglátás alapján „fényes nagy kerek terem“-nek tünteti fel, melyben ő „a fejedelmé és körbe a falon kikönyökölnék“ versei, a „bús színes ablakok“. Ez a furcsán szeszélyes szövésű elmetermék zavaróan ír ki a szerzőnek sikerültebb kísérletekben sem szűkölködő sorozatából.

Ez a hosszúra nyúlt seregszemle nem elnézéssel, hanem az antológia szerkesztőinek óhaja szerint „igazságtétel“-lel kívánt rámutatni a debreceni fiatal költők néhány szembeötlőbb vonására. A bírálat nem esalhatatlan, lehet, hogy mások másként vélekednek róluk. Kétségtelen azonban, hogy ahol ihletforrásuk reálisabb tájékról való, s lírai nevéletük egyéni természetességét nem harsogja túl a fel-feltűnő titánkodás,

ott többjüknél egészséges lelkiség költői visszhangjaival találkozunk.
Baros Gyula.

A Kisfaludy-Társaság Évlapjai. (LVI. kötet. Budapest, 1924, 216. l.) Örömmel állapítható meg, hogy legtekintélyesebb szépirodalmi társaságunk évkönyve immár nemcsak belső értékben (melyhez állandóan hű maradt), hanem terjedelemben is a békebeli színvonalon áll. Becses közleményekben gazdag tartalmának javát, mint az előző években, a tájékoztató közlésekben, bírálatokon és pályázatokon kívül az ünnepélyes közületekben elhangzott felolvasások s a székfoglalók teszik. Amazok közül Berzeviczy Albertnek és Vargha Gyulának a Beöthy- és Madách-emlékünnepeket megnyitó elnöki beszédei, Szász Károly titkári jelentései, Bárd Miklós (*Beöthy*), Kozma Andor (*A második Holubár*), Némethy Géza (*Tündéralom*) és Sajó Sándor (*Madách-ünnepen*) szép versei, Bartóky József (*A szent tűz*), Papp Ferenc (*Erdély és a magyar költészet*), meg Voinovich Géza (*Madách művének magyarsága*) művészi prózája kötik le az érdeklődést. A székfoglaló tagok közül Horváth János Szilády Aronról emlékezik meg s Egy fejezet a magyar irodalmi ízlés történetéről címen megállapítja, hogy a Kazinczy-kor klasszikus törekvéseit Berzsenyi Dániel vezeti át Kölcsey és Vörösmarty romantícizmusa felé; Pintér Jenő Heinrich Guszta irodalmi munkásságát méltatja; Ravasz László Gárdonyi Géza szellemét idézve a műalkotás és műélvezet viszonyáról értekezik, míg Sík Sándor Kiss József-ről szóló kegyeletes emléksorain kívül néhány újabb költeményét közli.

Mindezek a művek, amellett hogy indítékaikban irodalmunk tisztaságát hagyományainak hivatott ápolását mutatják, nem egy szép gondolat művészi megformálásával tanuskodnak a Társaság szellemi életének termékeny mozgalmasságáról és a korszerű eszmékkel való benső kapcsolatáról. A Kisfaludy-Társaság vagyoni kimutatása az idén valamivel kedvezőbb képet nyújt, mint az előbbi években, de sajnos még igen messze van attól, hogy saját erejéből valósítsa meg a béke idején kitűzött s elavultaknak ma sem tekintendő szép terveit. Kívánatos lenne,